

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

<i>Любічанківський Ольгерд-Ілля Ілліч</i> СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ГЕНДЕРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ НІМЕЧЧИНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	139
<i>Саранчук Олександра Валеріївна</i> СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО СУДОЧИНСТВА У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ УКРАЇНІ X – XVI СТ.	141

СЕКЦІЯ 4. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

<i>Терлецький Дмитро Сергійович</i> ДОБІР СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА РЕФОРМОВАНОЮ ПРОЦЕДУРОЮ	144
<i>Афанасьєва Мар'яна Володимирівна</i> ЕЛЕМЕНТИ ПРОСТОЇ МОВИ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ	146
<i>Мишина Наталя Вікторівна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ЄСПЛ: НОВИЙ ПОГЛЯД В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ.....	149
<i>Батан Юрій Дмитрович</i> ЗАПОБІЖНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ.....	150
<i>Бальцій Юрій Юрійович</i> ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ДОКТРИНІ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ	153
<i>Волкова Дарія Євгенівна</i> ПОНЯТТЯ «СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ» В ДОКТРИНІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА	155
<i>Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕМОКРАТИЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ, ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ.....	157
<i>Панасюк Віта Миколаївна</i> ПРАВОВІ СТИМУЛИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВА ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ	159
<i>Ігнатова Анастасія Сергіївна</i> ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	162
<i>Козирь Дмитро Валерійович</i> КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	163
<i>Бугаєнко Каріна Вікторівна</i> ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЇ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНИХ ПРОЦЕСІВ	166
<i>Матковський Микита Сергійович</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	168

СЕКЦІЯ 5. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА БЕЗПЕКА, ПРАВА ЛЮДИНИ Й МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ХХІ СТОЛІТТІ

<i>Хаїматулла Бехруз</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ГЛОБАЛЬНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ РЕАЛІЯХ	171
<i>Аракелян Мінас Рамзесович</i> ПРАВОВАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	173
<i>Сурілова Олена Олексіївна</i> СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	175
<i>Акіменко Юлія Юрїївна</i> ACQUIS ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС – КЛЮЧОВА УМОВА НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ACQUIS ЄС.....	177
<i>Белогубова Оксана Олександрівна</i> РОЛЬ ДИПЛОМАТІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС	178
<i>Vladyshvska Viktoriia Viktorivna</i> REGARDING THE DECISIONS OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN THE ASPECT OF THE IMPLEMENTATION OF THE STANDARDS OF INTERNATIONAL AGREEMENTS.....	180
<i>Войтович Павло Петрович</i> КРЕАТИВНІСТЬ У ПРАВІ ТА КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	182
<i>Грушко Мальвіна Валеріївна, Тошчакова Анна Сергіївна</i> РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	183
<i>Гриб Анна Миколаївна</i> UN HUMAN RIGHTS COUNCIL IN THE HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM.....	186

СЕКЦІЯ 4

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

*Керівник секції: доцент кафедри конституційного права,
кандидат юридичних наук, доцент К. К. Кулі-Іванченко*
*Секретар секції: доцент кафедри конституційного права,
кандидат юридичних наук Ю. Д. Батан*

Терлецький Дмитро Сергійович
*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ДОБІР СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА РЕФОРМОВАНОЮ ПРОЦЕДУРОЮ

20 серпня 2023 р. набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення положень про конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України» від 27.07.2023 № 3277-IX (надалі – Закон № 3277), покликаний засвідчити належне проведення Україною реформи відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України [1].

Надзвичайно прикметно, що саме реформа відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України посіла перше місце серед усіх тих інституційних реформ, з проведенням яких Європейська комісія узалежнила свою рекомендацію про надання Україні статусу держави-кандидата в Європейський Союз. При цьому така реформа, як виразно було наголошено, мусить відбуватися згідно з рекомендаціями Європейської комісії «За демократію через право» [2, р. 5; 20].

Зрештою, Верховна Рада України, після кількох невдалих спроб, врахувала такі ключові зауваження Венеційської комісії, які висловлені у висновку від 16-17 грудня 2022 р. [3, §72] та в листі від 25 січня 2023 р. [4].

Певною мірою можна також твердити, що Закон № 3277 засвідчив належну імплементацію запроваджених ще за результатами конституційної реформи щодо правосуддя 2016 р. нововведень в частині посилення вимог до кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України та їх конкурсного відбору (ст. 148 Конституції України в редакції Закону України від 02 червня 2016 р. № 1401-VIII).

Отже, враховуючи внесені Законом № 3277 уточнення, конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України [5], натеper передбачає:

1. Утворення та функціонування Дорадчої групи експертів (надалі – Дорадча група) з метою сприяння суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду України в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України.

Дорадча група оцінює моральні якості і рівень компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України, формує та оприлюднює списки оцінених кандидатів та вмотивовані рішення стосовно кожного кандидата на посаду судді Конституцій-

ного Суду України. Рішення щодо рекомендації про призначення на посаду і, отже, про призначення на посаду судді Конституційного Суду України ухвалюються із урахуванням списку оцінених кандидатів та рішень Дорадчої групи щодо оцінки відповідності кожного кандидата критеріям високих моральних якостей та визнаного рівня компетентності у сфері права.

2. Обрання заступника для кожного з шести членів Дорадчої групи, який у разі самовідводу або дострокового припинення повноважень члена Дорадчої групи здійснює його повноваження або призначається на посаду без додаткового рішення суб'єкта призначення.

3. Протягом перехідного періоду добору два з шести членів Дорадчої групи призначаються за пропозицією міжнародних організацій, а один член Дорадчої групи – за пропозицією Європейської комісії «За демократію через право».

4. Протягом перехідного періоду добору Дорадча група експертів ухвалює рішення щонайменше чотирма голосами її членів, з яких принаймні двоє запропоновані міжнародними організаціями чи Європейською комісією «За демократію через право». І саме їх голоси є вирішальними у разі набрання однакової кількості голосів при повторному голосуванні.

5. Проведення, зокрема й у період дії воєнного стану в Україні, спеціальних перевірок, які передбачені законами України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII (зі змінами) та «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 р. № 1682-VII (зі змінами).

6. Збільшення строку для подання документів особами, що претендують на участь у конкурсному відборі до тридцяти днів з дня оприлюднення оголошення про початок конкурсного відбору. Надання кандидатам додаткового строку для подання виправлених документів, якщо вони були попередньо подані із помилками та неточностями, які не є підставою для відмови у допуску до конкурсного відбору.

Дорадча група експертів, утворена на виконання положень Закону № 3277, розпочала діяльність 12 листопада 2023 р. [6] і вже 04 грудня 2023 р. ухвалила Методологію оцінювання моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України [7].

Незважаючи на те, що конкурсна процедура триває, певні проміжні висновки видається можливим зробити вже тепер. 28 листопада 2023 р. та 7 грудня 2023 р. Дорадча група експертів отримала від Ради суддів України та Верховної Ради України, відповідно, документи кандидатів, яких ці суб'єкти призначення допустили до участі в конкурсі на посади судді Конституційного Суду України. Враховуючи, що одна кандидатка відмовилася від участі в конкурсі після отримання документів Дорадчою групою експертів, а троє осіб стали кандидатами одночасно від з'їзду суддів України та Верховної Ради України, то на п'ять вакантних посад судді Конституційного Суду України претендували тридцять сім кандидатів.

23 березня 2024 р. Дорадча група експертів завершила оцінювання відповідності кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України критерію високих моральних якостей моральних якостей.

Оцінку «відповідає» критерію високих моральних якостей серед двадцяти п'яти кандидатів на три вакантні посади судді Конституційного Суду України, допущених до участі в конкурсі від Верховної Ради України, отримали шість кандидатів. Оцінку «не відповідає» критерію високих моральних якостей натомість отримали тринадцять кандидатів, тоді, як шість кандидатів на різних етапах оцінювання припинили участь у конкурсі за власним бажанням [8].

Оцінку «відповідає» критерію високих моральних якостей серед п'ятнадцяти кандидатів на дві вакантні посади судді Конституційного Суду України, допущених до участі в конкурсі від з'їзду суддів України, отримали три кандидати. Оцінку «не відповідає» критерію високих моральних якостей отримали чотири кандидати, а вісім кандидатів за власним бажанням на різних етапах оцінювання припинили участь у конкурсі [8].

Детальне та неупереджене ознайомлення з процесом оцінювання Дорадчою групою експертів відповідності кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України критерію ви-

соких моральних якостей моральних якостей дозволяє твердити про надзвичайно високий рівень відкритості діяльності Дорадчої групи експертів та її незаперечне прагнення забезпечити об'єктивність та юридичну визначеність цього етапу відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення положень про конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України : Закон України від 27.07.2023 р. № 3277-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3277-20#n44> (дата звернення: 25.03.2024).
2. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council: Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union : COM(2022) 407 final, Brussels, 17 June 2022. URL: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Ukraine%20Opinion%20and%20Annex.pdf>
3. Opinion on the draft law “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on improving the procedure for the selection of candidates for the position of judge of the Constitutional Court of Ukraine on a Competitive Basis” : adopted by the Venice Commission at its 133rd Plenary session (Venice, 16–17 Dec. 2022) : CDL-AD(2022)054-e. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2022\)054-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2022)054-e)
4. Follow-up to the Opinion CDL-AD (2022)054 : CDL-PI(2023)002-e. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2023\)002-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2023)002-e)
5. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 25.03.2024).
6. Протокол засідання Дорадчої групи експертів : від 12.11.2023 р. № 1. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/protokol_no1_vid_12.11.2023.pdf (дата звернення: 25.03.2024).
7. Методологія оцінювання моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України : ухв. протоколом засідання Дорадчої групи експертів від 04.12.2023 р. № 2. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/metodologiya_dge.pdf (дата звернення: 25.03.2024).
8. Дорадча група експертів оголосила результати етапу оцінювання моральних якостей кандидатів на посаду судді КСУ. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/pidsumky-doradcha-grupa-ekspertiv-ogolosyla-rezultaty-etapu-ocinyuvannya-moralnyh-yakostey> (дата звернення: 25.03.2024).

Ключові слова: Конституційний Суд України, суддя, конкурсний відбір, високі моральні якості.

Keywords: Constitutional Court of Ukraine, judge, competitive selection, high moral qualities.

Афанасьєва Мар'яна Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри конституційного права, доктор юридичних наук, професор*

ЕЛЕМЕНТИ ПРОСТОЇ МОВИ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

Практична діяльність юристів пов'язана з обміном інформацією, її аналізом, з підготовкою, написанням і оформленням юридичних документів. Можна припустити, що за своє професійне життя юристи пишуть не менше, ніж письменники.

Слово є основним професійним інструментом юриста. Саме тому важливо знати, як використовувати слово, щоб досягти бажаного результату. В цьому сила юриста і запорука успішної кар'єри [1].